

ÇEKMEKÖY REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

AKRAN ZORBALIĞI

AYTEN KAYA KOÇ

OSMAN ERKAN

MART,2024

Tanım

• Okullarda sıklıkla karşılaştığımız akran zorbalığı 'bir veya birkaç öğrencinin bir başka öğrenciye karşı yaptığı saldırgan davranışlar' olarak tanımlanmaktadır. • Olweus'a (1993) göre akran zorbalığının 3 temel özelliği vardır: • Bilinçli ve kasıtlı olarak karşı tarafı incitmeye ve zarar vermeye yönelik olması • Tekrarlayıcı ve sürekli olması • Güç dengesizliği olması (zorbalık yapan öğrencinin fiziksel, zihinsel veya yaş olarak daha büyük olması)

Akran Zorbaliğının Dünya'daki ve Türkiye'deki Yaygınlığı

• Akran zorbalığı Dünya'da ve Türkiye'deki okullarda (özel, devlet, gündüzlü, yatılı fark etmeksizin) ve her okul kademesinde sıklıkla görülen bir problemdir. • Araştırmalara göre, akran zorbalığı olayları ilkökul düzeyinde • Dünyadaki farklı ülkelerde %12 ile %55 arasında • Ülkemizde ise %5 ile %65 arasında görülmektedir.

Fiziksel Zorbalık
Sözel Zorbalık
İlişkisel Zorbalık
Siber Zorbalık

Sorunları ele almakta kilit nokta , erken müdahaledir , sorunlar kemikleşmeden önce yardım etmektir.

AKRAN ZORBALIĞININ TÜRLERİ

• Doğrudan zorbalık: Fiziksel ve sözel zorbalık • Direkt ve açık olarak karşıdaki kişi üzerindeki güç, statü ve hakimiyet gösterme isteğidir. • Kişiye yönelik açık saldırı içerir. • Zorbaliğe maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilir.

• Dolaylı zorbalık: İlişkisel ve siber zorbalık • Amaç kişinin içinde bulunduğu sosyal ilişkileri etkilemektir. • Kişiye karşı dolaylı olarak saldırı içerir. • Üçüncü kişiler yoluyla yapılabilir. • Zorbaliğe maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilmeyebilir.

Fiziksel Zorbalık

• Fiziksel zorbalık: Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır. • Tekme atmak • Tokat atmak • Çelme takmak • Vurmak • İtmek • Tükürmek • Saçını çekmek, kesmek • Isırmak • Kalem batırmak • Fiziksel zorbalık okullarda en sık görülen zorbalık türüdür. • Diğer zorbalık türlerine kıyasla öğretmenler/öğrenciler tarafından kolaylıkla tespit edilir. • Araştırmalar öğretmenlerin fiziksel zorbalığı diğer zorbalık türlerine kıyasla daha çok önemseydiğini ve ciddiye aldığını göstermektedir. (Beale, 2001; Dinner, 2015; Smith, 2016; Vlachou ve ark., 2011) • Sandalyesini altından çekmek veya sandalyesine boya sürmek • Eşyalarına zarar vermek, eşyalarını çalmak • Haraç almak • Sınıfa/tuvalete kilitlemek • Tuvaletin kapısını izinsiz açmak • Uygunsuz el hareketleri yapmak • Kızların eteklerini açmak, erkeklerin pantolonlarını indirmek • Okul çıkışında darp etmek

Siber Zorbalık

- Siber zorbalık: Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır. • Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak • Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak • Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek • Sosyal medya hesaplarından dışlamak • İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak • Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak • Siber zorbalık olaylarında zorbalık yapanlar anonimdir ve kimliklerini gizleyebilir. • Zorbalık yapanlar hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşabilir ve haftada 7 gün/24 saat zorbalık yapabilir.

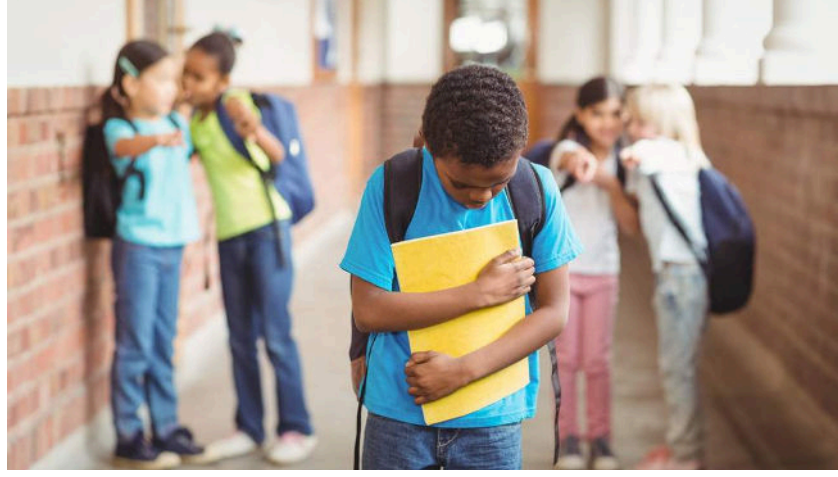
SÖZEL ZORBALIK

- Sözel zorbalık: Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır. • İsim/lakap takmak (dombili, ezik, mankafa) • Hakaret etmek • Küfürlü konuşmak • Alay etmek, dalga geçmek • Okullarda sıklıkla görülmektedir. • Sözel zorbalığın öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi daha zordur. (Pişkin 2010; Atik ve Güneri, 2013; Wang ve ark., 2009) • Bağırarak • Azarlamak • Laf ile sataşmak • Küçük düşürücü sözler söylemek

İlişkisel Zorbalık

- İlişkisel zorbalık: Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır. • Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak • Asılsız söylentiler yaymak • Sırlarını ortaya çıkarmak • Arkadaş grubundan dışlamak, soyutlamak • Yanına oturmasını istememek • Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek • Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek • Oyuna almamak, oyundan dışlamak • Öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi en zor olan türdür. Bu nedenle diğer türlerine kıyasla etkilerinin daha yaralayıcı/ciddi olduğu düşünülmektedir.

- Öğretmenlere akran zorbalığı konusunda tekrarlayıcı eğitimler/seminerler verilmeli ve öğretmenler desteklenmeli.
- Öğretmenler, akran zorbalığını önleme ve müdahale politikalarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda katkıda bulunmalı.
- Akran zorbalığı olayına karışan öğrenciler (tüm roller için) tespit edilmeli ve uygun müdahaleler gerçekleştirilmeli.
- Ebeveynlere akran zorbalığı konusunda bilgilendirme seminerleri düzenlenmeli ve onların müdahale sürecine katılması sağlanmalı

AKRAN ZORBALIĞINI ÖNLEYİCİ OKUL YAKLAŞIMI

- Akran zorbalığı konusunda bütüncül bir okul yaklaşımı geliştirilmeli.
- Akran zorbalığı konusunda öğretmenlere ve okuldaki tüm çalışanlara yönelik açık, net ve tutarlı bilgiler verilmeli ve destek sağlanmalı.
- Akran zorbalığının tanımı herkes için aynı olmalı.
- Akran zorbalığı hakkında kesin kural ve politikalar geliştirilmeli.
- Okulda 'Akran Zorbalığını Önleme Komisyonu' kurulmalıdır.
- Okulda ve okul çevresinde zorbalık olaylarının en sık görüldüğü yerlerde güvenlik için ek önlemler alınmalı.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

1. Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.
2. Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.
3. Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.
4. Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.
5. Öğrencilerinize destek olun.
6. Aileler ile mutlaka işbirliği halinde olun.
7. Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin.
8. Zorbalık olaylarına karışan öğrencileri psikolojik danışmana yönlendirin.